

KADINLARIN YEREL YÖNETİMLERE KATILIMI REHBERİ

Kingdom of the Netherlands

Yazar: Yıldız Taghızade

*Bu kitapçık Hollanda Krallığı büyükelçiliği İnsan Hakları fonu/Matra fonu ile desteklenen proje kapsamında düzenlenmiştir. Kitapçıkta belirtilen düşünceler Ben Seçerim Derneği'ne aittir ve Hollanda Krallığı Büyükelçiliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

KADINLARIN YEREL YÖNETİMLERE KATILIMI REHBERİ

Giriş

Türkiye, **Küresel Cinsiyet Uçurumu Endeksinde** 146 ülke arasında 127. sırada yer alıyor¹. Genel endeksi belirleyen alt kırılımlara bakarsak: ekonomik katılım ve fırsat eşitliğinde 133.sırada, işgücüne katılımı ise 132. sıradayız. Tüm bunlar yerelde kadın katılımını da doğrudan etkileyen faktörlerdir.

2024 yerel seçim sonuçlarına göre, Türkiye’de kadın belediye başkanı oranı %12’dir. Önceki seçimlere kıyasla bir artış olmasına rağmen bu oran eşitlikten oldukça uzaktır. Türkiye genelinde belediye meclis üyelerinin cinsiyet dağılımına bakıldığında kadın meclis üyelerinin oranı %15 civarındadır. Yerel karar alma organlarına

¹ https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2024.pdf

kadın katılımının yeterli düzeyde olmaması, yerel düzeyde kadın dostu politikaların oluşumunu engellemektedir.

Bilindiği üzere, toplumsal cinsiyet eşitliği, kadınlar ve erkekler arasında eşit haklar, fırsatlar ve kaynaklara erişim sağlanmasını hedefleyen bir yaklaşımdır. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerçekleşmesinde yerel yönetimler oldukça önemli bir aktördür. Eşitliğin yerel düzeyde gerçekleşebilmesi için politika, hizmet ve karar alma süreçlerinde cinsiyetin dikkate alınması ve her iki cinsiyetin de aktif katılımı teşvik edilmelidir. Bu rehberin amacı, kadınların yerel yönetimlere katılımını artırmak adına sivil toplum kuruluşlarının ve kamu kurumlarının başvuracağı bir kaynak oluşturmaktır. Rehber, Ben Seçerim Derneği'nin Hollanda Krallığı büyükelçiliği İnsan Hakları fonu/Matra fonu ile

desteklenen projesi “Demokrasi İçin Yuvarlak Masa Toplantıları: Genç Kadınların Yerel Yönetime Aktif Katılımı” kapsamında kaleme alınmıştır.

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin yerel karar alma mekanizmalarında gerçekleştirilmesi kadın dostu kentlerin oluşumu ile mümkündür. Bu sebeple öncelikle kadın dostu kent kavramından, bu kavramın yerel yönetimlerle ilişkisinden bahsedeceğiz. Ardından Ben Seçerim olarak, projemiz boyunca gerçekleştirdiğimiz aktivitelerden bahsedeceğiz.

Kadın Dostu Kent Kavramının Arka Planı

Kadın dostu kent, kentin fiziksel planlama, tasarım ve uygulama süreçlerinin tüm aşamalarına eşitlikçi ve kadın dostu bakışın yerleştirilmesi anlamına gelir. Gündelik hayat

içinde, geleneksel cinsiyet rolleri nedeniyle birçok farklı sorumluluğu aynı anda yüklenen kadın, kenti her yönüyle kullanabilmeli ve yaşayabilmelidir. Mekan ve şehir bugüne dek cinsiyetsiz bir kavram olarak ele alınmıştı. Bu bakış, kadın çalışmalarının; insan hakları, şiddet ve ayrımcı emek piyasasının yanı sıra mekânı da, kadının yaşamında ayrımcılığa neden olan bir değişken olarak ele alması ile değişmeye başlamıştır (Baykan, 2015: 12). Artık biliyoruz ki, kadınlar kenti erkeklerden daha farklı deneyimlemektedir. Ancak kentler oluşturulurken, kadın deneyimi görmezden gelinmektedir. Şehir planlama ve tasarım süreçlerinin toplumsal cinsiyet farkına duyarlı olarak yürütülmesi, her kesimden kadını kent yaşamına dahil edecek, erişimlerini arttıracak, kentteki deneyimlerinin daha kolay ve güvenli olmasına olanak tanıyacaktır. Bu açıdan bakıldığında, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı-kadın dostu yaklaşım, tüm toplumun (kadın ve

erkeğin, çocukların ve yaşlıların) kentsel hayata eşit katılımlarını sağlayacak özeni göstermek olarak tanımlanabilir.

Kadınların kenti deneyimleme biçiminin erkeklerden ve diğer toplumsal gruplardan farklı olmasının birden çok nedeni vardır. Bu deneyim farklılığı aşağıdaki nedenlere dayandırılabilir (Baykan, 2015: 13-15). :

1) *Ev İçi Eşitsiz İşbölümü (Karşılıksız Emek)*

Erkekler şehir içinde daha çok ev-iş arasında gidip gelirken, kadınlar şehrin farklı noktalarına gitmektedir. (Alışveriş, hastane, okul, kreş vs.) Ayrıca kadınlar, toplu taşımayı genellikle tek başına kullanmamaktadır. Kadınlar toplu taşımaya, çoğunlukla bakım verdiği yaşlıyla veya çocuğuyla binmektedir.

2) *Eşitsiz Gelir ve Kadın Yoksulluğu*

Kadınlar ve erkekler arasındaki adaletsiz gelir dağılımı, kadınların kent deneyimini etkileyen bir diğer sebeptir. Kentsel mekan tasarlanırken ve destekleyici sosyal hizmetler oluşturulurken bu durum dikkate alınmalıdır. Kadın dostu sosyal hizmetlere örnek olarak aşağıdaki uygulamalar verilebilir:

- Toplu taşıma araçlarının belli saatler arasında kullanımında kadın kullanıcılardan ücret alınmaması,
- Yerel yönetimlerin ücretsiz ya da düşük ücretli kreş ve yaşlı bakım hizmeti sağlaması,
- Kadınların kolay erişebileceği geniş, açık ve/veya kapalı, ücretsiz kamusal mekânların yaratılması

3) *Güvenlik*

Kamusal alanlarda kadınlara karşı işlenen suç sayılarının fazla oluşu, kadınların kent deneyimini doğrudan etkileyen bir unsurdur. Kentlerin kadın dostu tasarımıyla ilgili olarak, kent ışıklandırılmasına gerekli önemin verilmesi, sokaklarda mobeselerin yaygınlaşması gibi uygulamalar örnek olarak verilebilir.

4) *Karar Alma Süreçlerine Katılım*

Yerel siyasette kadın temsili sayısının yetersiz olması şehir planlamasında kadın politikacıların söz sahibi olmadığı anlamına gelir. Kadın politikacıların karar verici konumda olmayışı ise, kente dair alınan kararlarda ve öncelenen projelerde, kadın bakış açısının hesaba katılmadığını göstermektedir. Yerel karar alma

mekanizmalarına kadınlar gerek yurttaş gerek politikacı olarak katılımı karar alma süreçlerinin şeffaflığına ve kapsayıcılığına da bağlıdır.

5) *Toplumsal Normlar*

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden gelen geleneksel cinsiyet rolleri, kadınların kent deneyimini doğrudan etkileyen bir diğer unsurdur. Eşitsizliğin yoğun hissedildiği yerlerde kadınlar, kendi mahallesinden veya semtinden çıkmakta dahi zorlanmaktadır. Bu durum, kadınların kenti kullanamaması sonucunu doğurmaktadır.

Görüldüğü üzere, kadınların kentle ilişkisi birden çok faktöre bağlı olarak değişmektedir. Yerel karar alıcıların kentle ilgili alınacak kararlarda yukardaki faktörleri göz önünde bulundurması daha duyarlı ve kapsayıcı

kararların alınmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda, yerel karar alıcıların (belediye meclis üyelerinin, belediye çalışanlarının vs.) kentle ilgili karar alırken aşağıdaki soruları cevaplamaları gerekmektedir:

- Kentsel mekânı kimler kullanır?
- Kentsel mekânda verilecek hizmetler nelerdir?
- Kentsel planlama ve uygulama süreçlerinde kentliler ne düzeyde bilgilendirilir? Kentlilerin istek ve gereksinimleri nasıl öğrenilebilir?

Yerel karar alıcılar kentte bir proje tasarlarken bu ve bunun gibi soruları göz önünde bulundurmalı ve verilerle yanıtlamalıdır. Örneğin bir park yapılacağı zaman, parkın bulunduğu konumdaki yurttaşların yaş aralığı, ebeveynlik durumu vb parametreler göz

önünde bulundurulmalıdır. Böylece parkı kullanacak olan yurttaşların profili tespit edilip, park buna uygun şekilde tasarlanabilir.

Proje tasarlarken sorduğumuz ve yanıtladığımız sorularla, kadınların ve erkeklerin kent deneyimini göz önünde bulundurup analiz etmiş oluruz. Buna, Toplumsal Cinsiyet Etki Değerlendirmesi (TCED)² adı verilir. TCED, özellikle kamu politikalarının analizinde kullanılan bir toplumsal cinsiyet çözümlemesi türüdür ve politikaların hane ya da topluluk değil, birey üzerindeki etkilerini dikkate alır. Böylece, verili politikalardan yararlanma ve bunlara katılma kapasiteleri bakımından kadınların ve erkeklerin birer grup olarak birbirinden farklılıklarını ortaya koyabilir. Bu değerlendirme

² https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-impact-assessment/what-gender-impact-assessment?language_content_entity=en

kadın dostu kentlere ve dolayısıyla yerelde cinsiyet eşitliğine ulaşmanın kilit adımıdır.

Kadın Dostu Kentlere ulaşmada bir diğer kilit adım, Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme (TCDB)'dir. TCDB, yerel siyasette kadının etkin katılımının sağlanmasında önemli uygulamalardan biridir. Bütçeler, sanıldığı kadar aksine nötr değildir ve toplumsal cinsiyet normlarından doğan farkları görmezden gelerek tasarlanmaktadır. TCDB, bütçe sürecinin tüm aşamalarının, kadınların ve erkeklerin ihtiyaçları ve hakları dikkate alınarak yapılandırıldığı ve değerlendirildiği bir stratejidir.³ TCDB, temelde, kamu harcamalarının önceliklerini yeniden düzenlemeyi içerir.

³<https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20EC/A/Attachments/Publications/Country/Turkey/unw-grb-initialbrochure-tr.pdf>

Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme (TCDB), merkezi ve yerel yönetimlerin, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak amacıyla;

- Daha etkili politikalar üretmesi,
- Farklılaşan ihtiyaçlara ve önceliklere göre daha duyarlı planlar hazırlaması,
- Etkili sonuçlar elde etmek amacıyla daha yeterli bütçeler oluşturması için politikalarının, planlarının ve bütçelerinin yeniden düzenlendiği bir değişim sürecidir.

Kadın Dostu Kentlere ulaşmak için kullanılabilecek yöntem ve araçlar şu şekilde özetlenebilir⁴:

- 1) Yerel eşitlik eylem mekanizmalarının oluşturulması: Bu mekanizmalar yerel karar alma kurumlarında (valilik, belediye) eşitlik birimlerinin oluşturulmasına işaret eder.

⁴ <http://www.kadindostukentler.com/content/docs/kdk-uygulama-rehberi.pdf>

- 2) Kapasite geliştirme çalışmaları: Yurttaşların, kamu çalışanlarının ve karar vericilerin toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kapasitesinin geliştirilmesi.
- 3) İl kadın profilinin tespiti: Kentte yaşayan kadınların ekonomik, sosyal, eğitim durumlarının detaylı bir şekilde tespit edilmesi.
- 4) Yerel eşitlik eylem planının hazırlanması: Yerel Eşitlik Eylem Planları, illerin, yerel düzeyde kadın erkek eşitliğinin sağlanması ve kadının statüsünün güçlenmesi için izlemeleri gereken yol haritasını belirlemek üzere hazırladıkları kilit belgelerdir.⁵
- 5) Yıllık faaliyet planlarının oluşturulması: Yerel eşitlik eylem planının kurumsal plan ve bütçelere dahil edilerek uygulanmasına işaret eder.

⁵ <http://www.kadindostukentler.com/proje-yeep.php>

6) İzleme ve değerlendirme: Faaliyetlerin etki değerlendirilmesinin hesaplanması ve sürdürülebilirliğinin tespit edilebilmesi için izleme ve değerlendirme çalışmaları oldukça önemlidir. İzleme ve değerlendirme, faaliyetler hayata geçirilirken karşılaşılan eksikler ve engellerin de tespit edilip önlenmesine yardımcı olur.

Kadın dostu kent kavramının arka planını ve yerelde cinsiyet eşitliğinin sağlanabilmesi için uygulanması gereken adımları anlatmamızın ardından, projemiz bağlamında yaptığımız faaliyetlerden bahsetmekte yarar vardır.

PROJE HAKKINDA

Demokrasi İçin Yuvarlak Masa Toplantıları: Kadınların Yerel Yönetime Aktif Katılımı adlı projemizin en önemli hedefi İstanbul ve Kırklareli'nde genç kadın yurttaşlar ile kadın politikacılar arasında

köprü ulaştırmak ve diyalog temelinden yükselen, ortak bir akılla kadın dostu projelerin ortaya çıkmasını sağlamaktır. Bu projede, en önemli paydaşımız ilgili illerdeki kent konseyleri olmuştur. İstanbul ve Kırklareli Kent konseyleri proje boyunca kadın yurttaşlara ve kadın politikacılara ulaşmamızda kilit aktörler olmuşlardır.

Proje kapsamında üç aktivite gerçekleřtirilmiřtir:

1- Genç Kadınların Yurttaş Olarak Güçlenmesi:

İstanbul ve Kırklareli illerinde genç kadınlara yerel karar alma mekanizmalarına ilişkin farkındalıklarının artması adına yurttaş atölyeleri düzenledik. Bu atölyelerin içeriği řu şekildedir: Katılım 101: Vatandaşlık Hakları; Yerel Yönetim Aktörleri; Katılım 102: Yerel Yönetimde Karar Alma Süreci; Kadın Dostu

Kentler; Eşit ve Kapsayıcı Şehirler. Düzenlediğimiz yurttaş atölyelerinde Türkiye’de yerel yönetimlerin yetki ve sınırlılıklarından başlayarak, yerel yönetimlerde iyi yönetim ilkelerine ve Kadın Dostu Kentler kavramına uzanan detaylı modüllerle kapasite güçlendirme çalışmaları yaptık.

Yurttaş atölyelerin amacı, kadınların yurttaş olarak yerel yönetimlerin işleyişi bağlamında kapasitelerinin güçlenmesine katkı sunmaktır. İstanbul ve Kırklareli’nde atölyelerin etki değerlendirmesini yaptığımızda, katılımcı kadınların yurttaş olarak güçlendiğini görmek atölyelerimizin etkili olduğunu göstermiştir:

Atölyelerimize katılan kadın yurttaşların %66,6’sı atölye öncesinde yaptığımız testte, yerel yönetim kurumlarına ve yerel yönetim işleyişine dair bilgisi

olmadığını ifade etmişti. Atölye sonrası yaptığımız testte, katılımcı yurttaşların %96'sı yerel yönetim aktörlerine ve işleyişine dair bilgisinin arttığını ifade etmiştir.

Atölye öncesi yaptığımız testte yurttaşların yaklaşık %37'si Kadın Dostu Kent kavramına dair bir fikri olmadığını ifade etmişti. Atölye sonrası yaptığımız testler sonucunda katılımcı yurttaşların %86'sı yerel yönetimlerde iyi yönetim ve toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda geliştiklerini ve taleplerini daha rahat ifade edebileceklerini belirtmişlerdir.

2- Kadın Politikacılara Mentörlük:

Projenin ikinci aktivitesi İstanbul ve Kırklareli'ndeki kadın belediye meclis üyeleri ve kamu kurumu temsilcilerine kadın dostu kentler ve yerelde cinsiyet eşitliği hakkında mentörlük desteği verilmesiydi. Kadın politikacılarla yaptığımız toplantılarda, kadın

dostu kent kavramının arka planından ve Ben Seçerim Derneği olarak kadın dostu kentler kapsamında yaptığımız çalışmalardan bahsettik. Toplantılarımıza katılan İstanbul ve Kırklareli'ndeki kadın politikacılar ise kendi şehirlerinde cinsiyet eşitliği bağlamında buldukları projelerden, deneyimlerinden ve karşılaştıkları engellerden bahsettiler. Bu toplantılara Kent konseyleri de aktif katılım göstermiştir. Mentörlük toplantılarının en önemli çıktılarından biri, ilgili illerde kadın politikacılar arasındaki diyalogun ve politikacıların kent konseyleriyle ilişkilerinin güçlenmesiydi.

3- Yuvarlak Masa Toplantıları:

Projemizin son aktivitesinde ilgili illerdeki kadın belediye meclis üyelerini/belediye çalışanlarını ve kadın yurttaşları bir yuvarlak

masa toplantısında bir araya getirdik. Bu toplantılarda kadın yurttaşlar ve politikacılar birlikte tartışarak kendi kentleriyle ilgili kadın dostu proje önerileri geliştirdiler. Yuvarlak masa toplantıları, yurttaşların doğrudan kadın politikacılara ulaşmasını sağlaması bakımından oldukça etkiliydi. Kadın yurttaşlar, kent deneyimlerini engelleyen faktörlerden, ihtiyaçlarından ve taleplerinden bahsettiler. Kadın politikacılar bu talepleri kayda aldılar ve ilgili birimlere ileteceklerine dair taahhüt verdiler. Yuvarlak masa toplantılarında Yurttaşların ve Kadın politikacıların birlikte geliştirdiği proje önerileri aşağıdaki gibidir.

Kırklareli ili, öğrencilerin yoğunlukla yaşadığı bir ildir. Bizim etkinliklerimize katılan kadın yurttaşlar daha çok kültür, sanat ve spor bağlamında taleplerde bulunmuşlardır. Kırklareli'ndeki genç kadınlar, şehirde yalnızca bir adet olan spor merkezinin

sayısının artması gerektiğini ifade etmişlerdir. Benzer bir biçimde 7/24 açık kütüphane talep eden kadın yurttaşlar, belediyenin kültür sanat etkinliklerinin artması gerektiğini, tiyatro gibi etkinliklerin şehirde bulunmadığını ifade etmişlerdir. Ayrıca şehir planlamasını eleştiren kadınlar, şehrin altyapısının yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

İstanbul'da yaptığımız yuvarlak masa toplantısında kadınların geldikleri semte göre farklı talepleri olmuştur. Ancak yuvarlak masa toplantısına katılan tüm kadınların ortak talebi **Kadın Buluşma Merkezleri** açılması oldu. İstanbul'un özellikle muhafazakâr ilçelerinde kadınlar kendi semtlerinde güvenli sosyalleşme imkânları bulamamaktadır. Örneğin her yaşta erkek yurttaşın gün içinde sosyalleştiği kiraathaneler veya kahvehanelerin bir benzeri olarak Kadın Buluşma Merkezleri talebi gelmiştir. Bu merkezler, kadınların, hem güvenli hem de uygun fiyatlı sosyalleşebileceği şekilde dizayn edilmelidir.

İçinde yaşadığımız ekonomik kriz, bilindiği üzere, İstanbul'da daha çok hissedilmektedir. Toplantımıza katılan yurttaşlar, belediye pazarlarında kadınların ev emeği ürünlerinin satılmasını ve belediyenin kadın girişimciliğine daha çok destek olmasını talep etmişlerdir. Ayrıca yurttaşlar, İstanbul'un daha kadın dostu bir hale gelebilmesi için güvenliğe dair önlemlerin önce kadın yurttaşlara sorulması gerektiğini ifade etmişlerdir.

Toplantımıza katılan yurttaşlar ayrıca, İstanbul'da yaşayan yaşlı kadınlara, evde güvenli bakım desteği sunulması talep etmişlerdir. Toplantımızda değinilen bir diğer konu ise uyuşturucu bağımlılığıydı. Kadın yurttaşlar, belediyeden, uyuşturucu bağımlılığı karşısında ailelerin nasıl davranacağına dair eğitim vermesini talep etmişlerdir.

Yuvarlak masa toplantılarımıza katılan belediye meclis üyeleri kadın yurttaşların talebini meclise taşıyacağına dair taahhütte bulunmuşlardır.

SONUÇ

Yerel yönetimlerde cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kent konseyleri, valilikler, belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve tüm yerel aktörler ortak hareket etmelidir. Buradaki en önemli konu yurttaşların şeffaf bir şekilde karar alma süreçlerine katılabilmesidir. Projemiz boyunca sahada yaptığımız etkinlikler sayesinde Kent konseylerinin, yurttaş katılımında oldukça önemli bir yere sahip olduğunu gözlemledik. Yerel yönetim temsilcileri politika oluştururken kent konseyleriyle yakın temasta bulunmalıdır.

Önceden de belirttiğimiz üzere hem yurttaşların hem de karar alıcıların toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda kapasitelerinin artırılması, kadın dostu kentlerin oluşumunda kritik öneme sahiptir. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaşması ve yönetim birimlerinin politika belgelerinde yer alması gerekmektedir. Belediyelerin ve valiliklerin stratejik

belgelerinde toplumsal cinsiyet eşitliğini anaakımlaştırmak misyonu yer almalıdır. Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ile işbirliği içerisinde; atölyeler, eğitim programları ve mentörlük ağları oluşturarak toplumsal cinsiyet eşitliğinin anaakımlaşmasına katkı sunabilir.

Kent hakkı, günümüzde temel insan haklarından birini oluşturmaktadır. Kadın dostu kent uygulamaları yaygınlaşmadıkça, kadınlar kent hakkını kullanamamaktadır.

Bitirirken belirtmek isteriz ki, yaptığımız projelerde yerelde toplumsal cinsiyet eşitliği ile ilgili yapılan her türlü çalışmaya çok fazla ihtiyaç olduğunu gördük.

Yerelde çalışan kent konseylerini, siyasetçi kadınları ve kadın yurttaşları düzenli olarak bir araya getiren ortak platformlar (yüz yüze ve/ya çevrimiçi) oluşturmanın, kadın dostu projeler geliştirmelerine olanak sağlayacak bağlam oluşturmanın katılımcı demokrasiyi güçlendireceğini gözlemledik. Son

olarak, yerelde gerekleŖecek toplumsal cinsiyet eŖitliđinin sadece yerele değil, toplumun geneline yayılan sosyo-ekonomik çıktılara ve refaha da fayda sağlayacağına inanıyoruz.

EŖitliđin yerelde baŖladıđının bilinciyle, bu rehberin kadın dostu kentler literatürüne katkı sağlamasını umuyoruz.

KAYNAKÇA

- Baykan, D. (2015). *Yerel Yönetimler İçin Kadın Dostu Kent Planlaması ve Tasarım İlkeleri Kitabı*. Ankara
- *Global Gender Gap Report 2024* - https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2024.pdf
- *Kadın Dostu Kent Uygulama Rehberi*- <http://www.kadindostukentler.com/content/docs/kdk-uygulama-rehberi.pdf>
- *Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Bütçeleme Farklı İhtiyaçlar Eşit Haklar* - <https://eca.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20ECA/Attachments/Publications/Country/Turkey/unw-grb-initialbrochure-tr.pdf>
- *What is Gender Impact Assessment* - https://eige.europa.eu/gender-mainstreaming/toolkits/gender-impact-assessment/what-gender-impact-assessment?language_content_entity=en

- *Yerel Sahiplik, Diyalog ve Katılım: Yerel Eşitlik Stratejik Planları (YESP) ve Yerel Eşitlik Eylem Planları (YEEM)-*
<http://www.kadindostukentler.com/proje-yeem.php>